Kirchplatz, *Gebet*, *Lied der Buchenländer*, *Dunkle Stunde*, *Standpunkt*, *Drehorgel*, *In fremder Landschaft*, *Zrinski*, *D.P.* und eines titellosen Vortragsgedichtes (unter „9.1 Lyrik zwischen Selbstgespräch, Tarnung und Konformität") sowie der fünf Erzählungen *Der Kreisel*, *Das Opfer*, *Der schlechte Schütze*, *Partisanengesindel*, *Herschkowicz oder die Zigarette* und des Fragmentes *Der Waffenrock. Ein Roman in unseren Tagen*, unter „9.2 Erzählungen und journalistische Texte".

Der größtenteils in Tabellenform angelegte Anhang bietet ein „Verzeichnis der Textproduktionen von den Anfängen bis zur Umsiedlung" (Prosatexte, lyrische Texte, dramatische Texte, journalistisch-feuilletonistische Veröffentlichungen und Übersetzungen), eine Liste der „Erwähnungen Drozdowskis in der Czernowitzer Presse", eine Übersicht über das Wirken von „Drozdowski in den *Kammerspielen* und in der Theatergemeinschaft *Voe bună*" und ein „Verzeichnis der Textproduktion von der Umsiedlung bis Anfang 1945" (Lyrik aus der Sammlung *Traum und Träne*, weitere lyrische Texte, Kurzgeschichten und Erzählungen, journalistische Texte, Veröffentlichungen von Lyrik- und Prosaübersetzungen, Veröffentlichungen über Georg Drozdowski und Veröffentlichungen im Radio). Außerdem enthält der Anhang eine ebenfalls tabellarische Übersicht über die „Wichtige[n] Publikationen deutschsprachiger Literatur aus der Bukowina", die oben erwähnte Dissertationsbibliografie und achtunddreißig „Abbildungen und Transkriptionen schriftlicher Dokumente".

Es ist unsere Überzeugung, dass Günther F. Guggenberger auf eine hervorragende Leistung zurückblicken kann. Sein einem leider zu wenig bekannten – und in Rumänien immer noch so gut wie unbekannten – Autor gewidmetes Buch dürfte allen willkommen sein, die sich für das literarische Leben der zwischenkriegszeitlichen Bukowina interessieren. In der Tat: „Während bisher erschienene Aufsätze zu Georg Drozdowski sein Werk nur ausschnittsweise beleuchten, strebt der vorliegende Band nach einer Gesamtschau der Zeit von den Anfängen bis zum Jahr 1945. Ausgehend von verschiedenen theoretischen Ansätzen und auf Basis zahlreicher bisher weitgehend unbekannter literarischer Texte, privater Dokumente, Fotografien und Behördendokumente wird der Blick auf die Positionen Drozdowskis im Königreich Rumänien geschärft und erstmals auch seine Rolle im Deutschen Reich beschrieben."

IOANA ROSTOŞ
Universitatea „Ştefan cel Mare" din Suceava

Sorin Paliga, *Introducere în studiul comparativ al limbilor slave,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2012, 418 p.

Acest volum, publicat de Sorin Paliga la Editura Universităţii din Bucureşti în anul 2012, reprezintă cel mai important şi complet studiu de slavistică apărut până acum în bibliografia românească de specialitate.

Autorul acestui volum este profesor de limba şi literatura cehă la Universitatea din Bucureşti, în cadrul Departamentului de Filologie Rusă şi Slavă. A publicat numeroase lucrări despre relaţiile slavo-române, precum şi despre relaţiile dintre limbile slave şi alte limbi indo-europene şi ne-indo-europene în spaţiul european. Pe lângă activitatea sa de profesor este, de asemenea, traducător şi cercetător al istoriei culturilor şi civilizaţiilor

Această lucrare apare din nevoia unei introduceri în studiul comparativ al limbilor slave şi este justificată de faptul că ultimele lucrări dedicate domeniului indo-european, în general, au apărut în România în urmă cu câteva decenii, aceste lucrări fiind deja de mult epuizate şi greu accesibile. Totodată, după afirmaţia autorului, aceasta se vrea a fi o lucrare care să corespundă programei de studii a departamentului de filologie slavă a Universităţii din Bucureşti şi a altor instituţii similare din ţară.

Introducere în studiul comparativ al limbilor slave cuprinde patru capitole care se pot citi şi ca patru lucrări de sine stătătoare: Capitolul I *Indo-europenii. Locul slavilor în spaţiul etno-cultural european*;

BDD-R234 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 05:52:33 UTC)

Capitolul II *Clasificarea limbilor slave*; Capitolul III *Fonetica şi lexicul limbilor slave* şi Capitolul IV *Relaţiile româno-slave*.

Limbile slave nu sunt prezentate izolat, ci sunt plasate în macrocontextulindo-european insistându-se atât pe locul de formare a „patriei străvechi" a slavilor, cât şi pe clasificarea acestor limbi.

Susţinând ideea că în ultimele decenii se conturează tot mai multe ipoteze care postulează înrudirea străveche dintre limbile indo-europene, uralice şi altaice, în primul capitol Sorin Paliga realizează o analiză a genezei limbilor indo-europene în raport cu alte limbi din arealul nord-pontic-Urali-Marea Nordului. După părerea sa „slavii erau, alături de baltici – cu care formaseră, până la un anume moment al istoriei, o comunitate etno-lingvistică mai mare – înrudiţi cu vechii indieni şi cu persanii. Fără mare dubiu, într-o formă sau alta, indiferent de detalii şi de coordonatele spaţio-temporale, slavii reflectă continuitatea unor grupuri etnice relativ disparate, fără un anume contur arheologic, reprezentând comunităţi umane de la nord de arealul daco-get, localizabili undeva la nord de Bucovina de azi" (p. 21) iar limbile slave sunt „în lumina ultimelor cercetări, rezultatul unei amalgamări de vorbitori a unor idiomuri indo-europene de tip *satem*, respectiv fondului (ori stratului) balto-slav i se adaugă elemente iranice şi traco-dace tardive, probabil carpice, dar şi elemente germanice şi ugro-finice" (p. xv).

În capitolul destinat clasificării limbilor slave, Sorin Paliga realizează o analiză comparativă a limbilor slave la nivel fonetic, lexical şi gramatical, insistând totodată şi pe limbi slave despre care alte lucrări de slavistică ne aduc informaţii puţine sau chiar deloc. Astfel, în acest capitol, printre celelalte limbi slave, regăsim discutate şi limbile: slava molisană, soraba inferioară, soraba superioară, caşuba şi polaba. De asemenea, este adusă în discuţie şi limba cehă colocvială. Analiza propusă de autor nu se referă doar la identificarea elementelor comune, ci se încearcă şi o identificare a deosebirilor, ceea ce face ca limbile slave să fie privite atât în ansamblu, cât şi individual.

Pentru istoria limbii şi culturii române, studierea limbilor slave este o necesitate, deoarece primul popor romanic pe care l-au întâlnit slavii au fost românii, iar cele mai vechi şi mai îndelungate relaţii lingvistice şi culturale le-au avut (proto)românii cu strămoşii slavi ai bulgarilor. Cu alte limbi româna a avut relaţii mai târzii, adesea ocazionale, motiv pentru care Sorin Paliga începe analiza limbilor slave cu limbile slave de sud.

Capitolul al III-lea tratează fonetica şi lexicul limbilor slave şi totodată încearcă să răspundă la 10 întrebări fundamentale privind lexicul slav, întrebări care se referă la istoria veche a slavilor şi a limbilor vorbite de aceştia. Printre cele 10 probleme de bază ale cercetării etimologice şi istorice privind limbile slave amintim: originea etnonimului *Sclaveni*, *Sklavenoi*şi legătura acestuia cu formele arabe *Saqlab* „slav; sclav blond"; albanez *Shqipe* „albanez", rom. *şchiau*, pl. *şchei* „slav, pl. slavi", şi it. *ciao*; ce este fondul balto-slav şi cum poate fi identificat şi analizat; rolul fondului vest-iranic în conturarea lexicului slav vechi; rolul fondul nord-tracic în conturarea profilului slavei comune; locul şi rolul fondului germanic, mai ales gotic, în lexicul slav vechi; datarea celor mai vechi influenţe slave asupra limbii române. Dezbătând toate aceste probleme, Sorin Paliga ajunge la concluzia că structura fonetică a limbilor slave este apropiată de limbile baltice cu care formează grupul balto-slav şi celelalte limbi satem: sanskrita, persana şi alte idiomuri din familia indo-iranică: hindi, bengali, ossetina, iar lexicul prezintă forme apropiate de limbile baltice, iranice, germanice şi chiar tracice.

Mai mult, această lucrare cuprinde şi un capitol dedicat relaţiilor româno-slave, unde sunt dezbătute problemele celor mai vechi împrumuturi slave din limba română, slavismele limbii române şi interferenţele lingvistice în mileniul I datorate relaţiilor dintre români, slavi şi albanezi. Concluzia la care ajunge Sorin Paliga în acest ultim capitol este aceea că influenţa slavă asupra limbii române poate fi analizată abia începând cu secolul al XII-lea sau chiar de la începutul secolului alXIII-lea. Pentru a demonstra acest fapt autorul foloseşte date istorice, arheologice şi culturale, făcând totodată apel şi la glottocronologie.

Concluzionând, cercetătorul afirmă că „glottogeneza slavă ne apare astăzi ca un fenomen de sinteză, databil pe la jumătatea mileniului I, început nu cu mult timp înainte, în care intră elemente balto-slave, iranice şi nord-tracice, probabil carpice, posibil şi de alte origini nord-dunărene. Aceastora li se adaugă elemente germanice, ugro-finice şi după sec.VI vechi româneşti" (p. 381).

BDD-R234 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 05:52:33 UTC)

Privită ca un întreg, această lucrare lămureşte multe idei, păreri şi opinii în legătură cu formarea poporului slav, a limbii acestuia; urmând ca mai apoi să ne ofere o analiză comparativă a limbilor slave, dar şi o privire asupra relaţiilor româno-slave. Deşi această lucrare este considerată de autor o introducere în studiul comparativ al limbilor slave, ea este după părerea noastră mai mult decât atât, şi anume este cel mai bun studiu de slavistică apărut până în prezentîn lingvistica românească.

Maria HABUR
Universitatea „Ştefan cel Mare" din Suceava

Adrian Dinu Rachieru, *Polemici de tranziţie*, Editura Tibiscus-Uzdin, Serbia, 2016, 180 p.

Ceea ce-şi propune Adrian Dinu Rachieru în recentul său volum, intitulat (destul de comercial) *Polemici de tranziţie*, se înscrie într-o tendinţă în vogă în critica literară actuală, de revizuire a valorilor literaturii postbelice, însă dintr-o perspectivă care, deşi include esteticul, nu se limitează la acesta, sau, ca să-l citez pe autor, îl „fagocitează". Miza actului său critic, devoalată într-un *Argument*, e de a repune în circulaţie o serie de scriitori „dataţi"/„expiraţi", care, consideră autorul, din motive conjuncturale (politice, morale sau pur umorale), extra-estetice în orice caz, nu mai stârnesc astăzi „entuziasmul criticii tinere". Autoincluzându-se în „noul val" al criticii literare, care ar propune „un nou cod de lectură" ce împacă „esteticul cu ideologicul", Adrian Dinu Rachieru avansează un tip de demers critic interogativ, cvasi-cartezian, ce caută să atingă o privire cât mai obiectivă asupra valorii estetice şi morale a scriitorilor investigaţi prin lămurirea contextului biobibliografic şi, în al doilea rând, printr-o critică a criticii, respectiv a pertinenţei unor judecăţi axiologice consacrate. Ar fi vorba deci de o lectură, în viziunea autorului, „inevitabil compilativă", care porneşte de la premisa că sinuozităţile receptării literare (climatul politic, schimbarea de gust şi de standarde estetice, „canibalismul literar" etc.) pot fi explicate mai bine urmărind interpretările succesive ale creaţiei.

Scriitorii aduşi în lumină în aceste studii sunt, desigur, nume de rezonanţă ale culturii (literare) române: M. Sadoveanu, G. Călinescu, M. Beniuc, N. Labiş, I. Miloş, C. Noica, A. Marino, Şt. Aug. Doinaş, E. Barbu, N. Stănescu, M. Sorescu, P. Goma şi A. Păunescu, majoritatea nebeneficiind, în opinia autorului, de o receptare adecvată la ora actuală din cauza unor factori de obicei extraestetici, cum ar fi compromisurile morale cu puterea comunistă sau, invers, o excesivă intransigenţă percepută ca superbie. Firește, obiecţiile morale sunt de regulă justificate, concede autorul, trecând în revistă principalele argumente ale vocilor critice: Sadoveanu, de pildă, e lamentabil în *Mitrea Cocor*, emblemă a „cameleonismului" său moral, Călinescu e la rândul lui penibil în sforţările-i disperate de a se plia „dezideratelor" pentru a intra în graţiile noii puteri, Noica are şi el „geniul linguşelii", devenind după detenţie un „cântăreţ al regimului", Doinaş a fost, se pare, un informator al Securităţii, în pofida rectitudinii lui morale afişate, Barbu e un „procopian", adevărat „geniu rău" în contextul aceluiaşi regim, Păunescu e un „histrion mediatic" însetat de putere etc. Justifică însă, oare, aceste metehne ale oamenilor desconsiderarea valorii creaţiei? Răspunsul, de bun simţ, în fond, nu poate fi decât negativ, iar criticul îl formulează explicit: chiar şi în cazul unor figuri aproape unanim detestate azi, precum M. Beniuc sau E. Barbu, el susţine fără rezerve valoarea operei (evident, a celei necontaminate de ideologie), încrezător că aceasta va fi până la urmă reconsiderată de o posteritate neutră. Pe de altă parte, resorturile receptării inadecvate a unor scriitori singulari în spaţiul balcanico-mioritic, precum A. Marino sau P. Goma, sunt puse pe seama unei lamentabile incapacităţi funciare de aderenţă la modelul etic propus de aceştia. Totuşi, argumentele de ordin estetic în sprijinul acestor reevaluări fie lipsesc, fie sunt insuficiente, considerate a fi subînţelese prin forţa tradiţiei, însă dacă în general se poate miza pe aceasta în cazul numelor consacrate, în alte cazuri, cum ar fi cel al lui Beniuc sau cel al lui Goma, întrucât lipseşte

BDD-R234 © 2016 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 05:52:33 UTC)